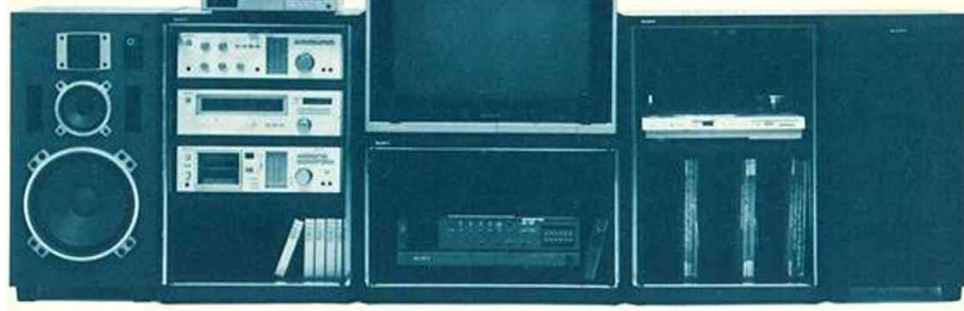

Ljudet i våra TV-apparater var länge dåligt. För några år sedan började TV-modeller med HiFi-ljud säljas och nu är det dags för stereoljud i TV. Det har funnits i Japan i drygt två år nu och det introduceras i Tyskland i höst

STEREOLJUD i TV

Av GUNNAR NYSTROM och JORGEN ASKE DAM

Det är ganska konstigt hur länge vi nöjde oss med ett undermåligt ljud i våra TV-apparater. Visserligen sände Radio redan för flera år sedan ofta med förvånansvärd fin ljudkvalitet men det var i TV-apparaterna som den verkliga flaskhalsen fanns. Hela ljuddelen var mycket primitiv. Ljudet togs in i TV-mottagaren tillsammans med bildsignalen och gick tillsammans hela vägen fram till detektorn där man skilde signalerna åt. Det är klart att de då lätt påverkade varandra. Man fick ofta störande knatter vid stor kontrast i bilden, t ex då bilden var textad.

Ljutförstärkaren var även den underdimensionerad och hade en effekt på någon Watt, i bästa fall ett par Watt. Dessutom uppfyllde den inte på långa vägar några hiFi-normer. Det värsta av allt var högtalarna, små och med dåligt frekvensomfång och hög distorsion och som pricken över i riktade åt ett helt annat håll än där tittaren (lyssnaren) satt.

Att man tolererade det då ljudet berodde väl mycket på att det inte fanns så mycket bättre att få och att bilden var det väsentliga för de flesta.

I dag har vi bättre kvalitet på TV-bilden och då märker man, ofta omedvetet, om ljudet är undermåligt. Dessutom finns det i dag fler musikprogram i TV-til-

ket naturligtvis ökar intresset för bra ljud även i detta medium.

Vi kan nog ta åt oss en del av åran att vi i dag har bättre ljud i våra TV-apparater. Visserligen hade några små TV-tillverkare (t ex Saba i Tyskland) gjort små serier av apparater med en ljud-del som närmade sig HiFi-klass, men det stora genombrottet kom för 3-4 år sedan då Luxor i Motala och Philips i Norrköping angrep problemet radikalt. Man förbättrade ljudsignalens gång i apparaten så att ljudet inte stördes så mycket av bildsignalerna.

Man byggde in ordentliga förstärkare på 10-12W och konstruerade en separat högtalarboks, som riktades framåt mot lyssnaren, och hade bashögtalare och diskanthögtalare samt ett riktigt delningsfilter. Man lyckades också visa kunderna att ljudet blev bra mycket bättre.

De nya apparaterna såldes bra, så bra att TV-tillverkarna på kontinenten blev intresserade och anammade de nya idéerna från Sverige. Även de apparater som inte utgavs för att ge HiFi-ljud fick också bättre ljuddelar för att de inte skulle låta alltför avskräckande vid en direkt jämförelse i affären med HiFi-modellerna.

när man kommit så långt att ljudet i TV:n är av HiFi-klass, blir att introducera stereo. Stereo ger ju oenkligen en kvalitetshöjning på ljudet. Visserligen har man ju inte stereo på bilden än så länge men två dimensioner finns ju: bredd och höjd. Mono-ljudet vi lyssnar till i dag har ju bara en dimension. Med stereo kan man ju då få glädje av bredden i ljudet som kan levandegöra bredden i bilden.

Stereoljudet innehåller ju två ljudkanaler. Har man god separation mellan kanalerna kan man också använda stereosystemet till att överföra två helt olika ljudkanaler samtidigt. Sänds en engelsk film kan man då ha original ljudet i ena kanalen och en översättning på svenska i den andra. Så har man det i dag i Japan där stereosändningar i TV varit i gång sedan oktober 1978.

I Japan har stereo i TV blivit mycket populärt. I dag är hela Japan täckt av del vanliga TV-nätet och 70% av befolkningen kan ta emot TV-sändningar med stereoljud. Japanerna hör till världens största konsumenter av TV-apparater och man räknar med att det sedan 1978 sålts av en halv miljoner TV-apparater med stereo och att 20% av de apparater som nu säljs är av stereotypen.

Ofta är det så att hårdvaran

kommer snabbare än mjukvaran. I Japan är det så i dag att det finns många TV-apparater med stereo medan sändningarna är relativt få. TV-bolaget NTV i Tokyo med 60 understationer i hela landet är bland de ledande på att sända i stereo eller på två språk men man sänder bara ca 20 timmar per vecka eller 16,2% av sändningstiden. Det statliga bolaget NHK sänder ännu mindre: 4 timmar och 20 minuter per vecka eller 3,6%. Nu finns det emellertid sju olika bolag som sänder i stereo och på två språk så i Tokyo finns dessa sändningar alla dagar i veckan. Speciellt populära är musikprogrammen, frågesport och baseballmatcher där det stereofoniska ljudet förstärker närvaro-känslan betydligt.

Stereo i TV är på väg till Europa. Början görs på allvar i Tyskland i höst. Visserligen har man redan nu försöks-sändningar men stereo blir temat för den stora mässan Funkausstellung i Berlin och då startar tyskarna sina reguljära stereosändningar i TV och på mässan visar TV-tillverkarna sina nya stereomodeller. Naturligtvis kommer den tyska TV-satelliten att sända med stereo som då kan uppfattas i Sverige (om vi tillåts ha satellitantenner). När Sveriges Television börjar sända stereoljud vet man i dag inte, men troligen dröjer det flera år tyvärr.

TV-TUNER
SONY lanserar sin nya TV-serie **PROFEEL (PRO)essional FEELing** i vilken ingår monitorer med 16", 20" och 27" bildrör. Monitorerna används tillsammans med separata mottagare (TV Tuner) som vi här ser två exempel på. Till systemet behövs dessutom två högtalare.

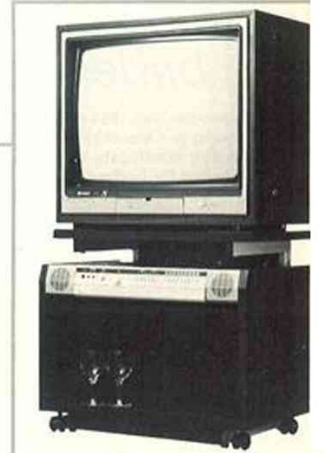
HÖRLUR MED FJÄRRKONTROLL

I december 1980 introducerade Sony sin nya horlur MDR-2L3TV som har inbyggd fjärrkontroll anpassad till Sonys nya 10" TV-apparat med stereoljud KV-10p2.

FÖR HÖRLURAR

För den som vill titta på TV ensam har JVC tagit fram den här modellen som saknar högtalare och där man i stället lyssnar i hörlurar till stereoljudet.

HEMMA-VIDEOMONITOR

Hitachi gör en videomonitor avsedd för hemmabruk. Den består av en separat mottagare som ger stereoljud och bildsignaler till lådan med 26" bildskärm. Extra video in- och utgångar finns för anslutning till videobandspelare.

STEREOLJUD ÄVEN I TV

Hitachis portabla TV med stereoradio och kassetbandspelare återger stereo även TV och det ljudet kan spelas in på kasset medan man tittar på provrummet Modell K-62MX.

ADAPTER

En mycket liten och behändig adapter för att få Stereoljud i TV säljer Sony. Den heter MLV-50 och man lyssnar också här med hörlurar.

TV MED SEPARATA HÖGTALARE

Matsushita (National Panasonic) har släppt ut komponent-TV under namnet "Alpha 14". Apparaten består av en apparatdel med bildrör och mottagare samt ett par separata högtalare

Loud and Proud

HIFIGOTEBORG.se a

WANT TO RELAX TO BEAUTIFUL
MUSIC

WELCOME

WE HAVE GOOD HIFI AT YOUR
SERVICE

PLEASE WAIT HERE & A MEMBER
OF OUR TEAM WILL BE WITH
YOU SHORTLY.

Or press finger HERE